

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ ÉS ELŐREJELZÉS

2011. szeptember

- kivonat -

Készítette a

**VITUKI Nonprofit Közhasznú Kft.
Hidrológiai Intézet**

**Hidrológiai koordinációs és állapotértékelési
Osztály**

és az

**Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi
Igazgatóság**

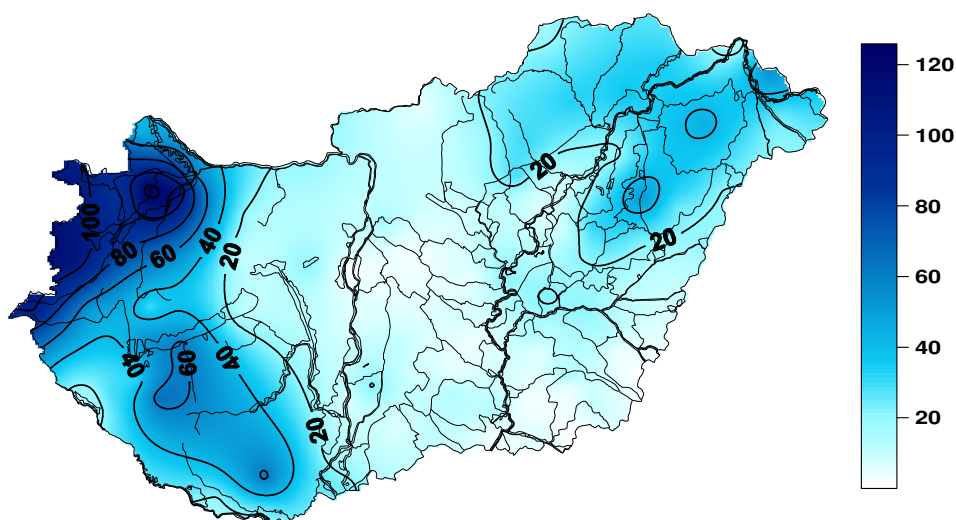
Budapest, Szeged
2011. szeptember 6.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

Csapadék

2011 augusztusában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 0 mm (Csanádpalota) [Csongrád m.] és 127 mm (Csorna) között alakult, az országos területi átlagérték 23 mm volt, ami 32 mm-rel (58 %-kal) kevesebb a viszonyítási időszak (1971-2000) augusztus havi átlagánál.

A 2011. augusztus havi csapadékösszeg (mm) területi eloszlása

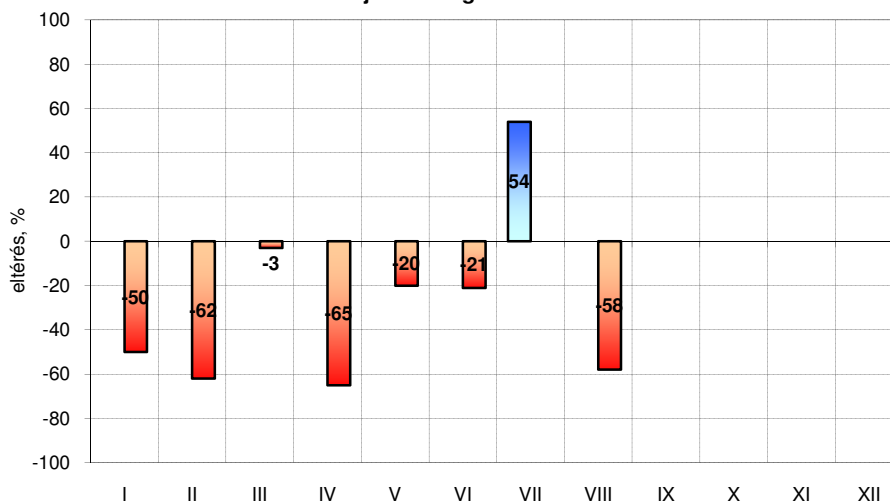

Augusztusban – a Zalalövő-Pápa-Győr-Mosonmagyaróvár vonaltól északnyugatra eső terület kivételével – az átlagosnál kevesebb csapadék hullott. Az átlaghoz viszonyított legnagyobb havi csapadékhiány (40-71 mm) az ország középső harmadán, a Dunántúl egyes északi és középső körzetiben, valamint a Tiszántúl déli részén jelentkezett. Az átlaghoz viszonyított legnagyobb havi csapadéktöbblet (20-72 mm) az Északnyugat-Dunántúl területén fordult elő.

Országos áttekintésben az augusztusi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (71 mm) Tés [Veszprém m.], a legnagyobb csapadéktöbblet (72 mm) Csorna állomáson fordult elő.

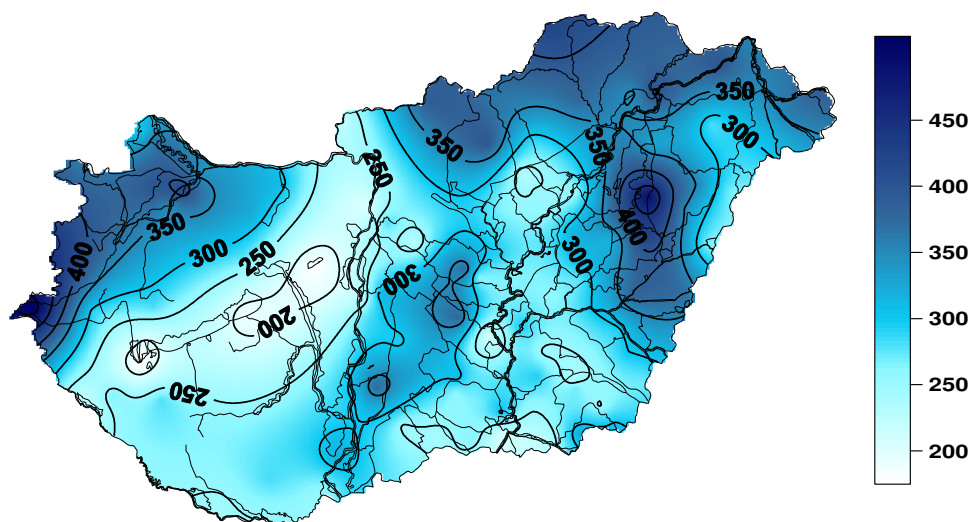
A következő ábrán a 2011. január-augusztus időszakra havi bontásban mutatjuk be a csapadékösszeg országos területi átlagértékének relatív eltérését a sokévi középértéktől.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagától való eltérése (%) a 2011. január-augusztus időszakban

A 2011. január-augusztus nyolchavi csapadékösszeg 174 mm (Balatonmagyaród 4T) és 514 mm (Szentgotthárd-Farkasfa) között alakult, az országos területi átlagérték 297 mm volt, amely az időszakos átlagnál 89 mm-rel (23 %-kal) alacsonyabb.

A 2011. január-augusztus havi csapadékösszeg (mm) területi eloszlása

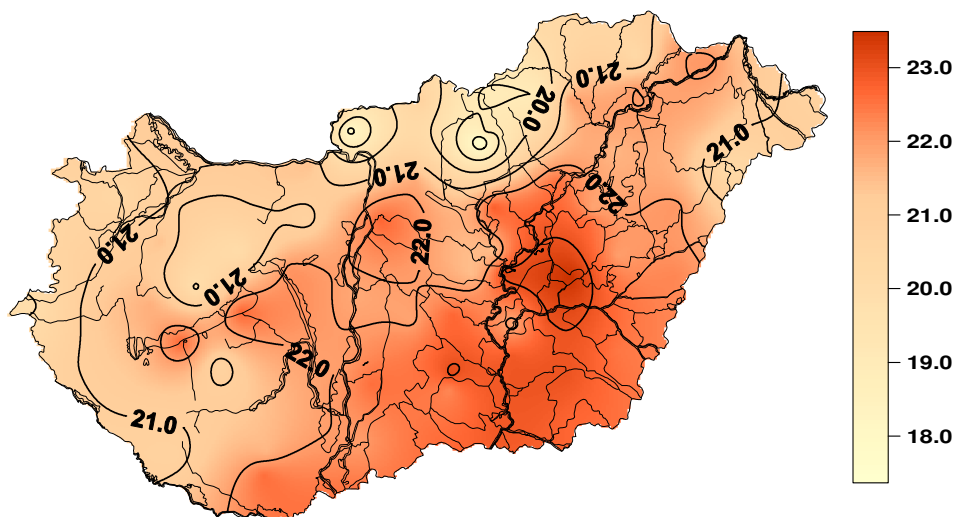
Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb nyolchavi csapadékhiány (200-287 mm) a Délnyugat-Dunántúlon, a legnagyobb csapadéktöbblet (50-130 mm) a Hajdúság területén alakult ki.

Az átlaghoz viszonyított legnagyobb nyolchavi csapadékhiány (287 mm) Balatonmagyaród tópart 4T [Zala m.], a legnagyobb csapadéktöbblet (130 mm) Balmazújváros állomáson fordult elő.

Léghőmérséklet

Az augusztus havi középhőmérséklet 17,3 °C (Kékestető) és 23,5 °C (Túrkeve) között alakult, az országos területi átlagérték 21,5 °C volt, ami 1,6°C-kal magasabb az átlagnál.

A 2011. augusztus havi középhőmérséklet (°C) területi eloszlása

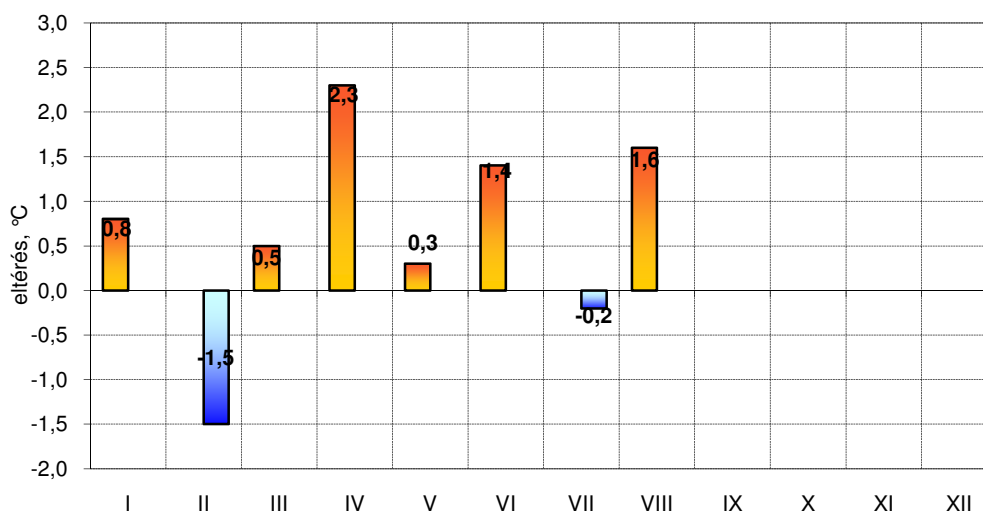

Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb eltérés (2,8 °C) Jászapáti állomáson fordult elő.

A havi középhőmérséklet az ország egész területén az átlagos augusztusi érték felett alakult, több napon megdőlt az arra a napra feljegyzett melegrekord.

Az alábbi szövegtáblában a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékeinek idej alakulását szemléltetjük.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékeinek sokévi (1971-2000) átlagától való eltérése (°C) a 2011. január-augusztus időszakban

Talajnedvesség

A talaj nedvességtartalmának mélységi rétegenkénti jellemzését – beleértve a területi különbségek bemutatását és rövid értékelését – az Országos Meteorológiai Szolgálat által meghatározott, %-ban megadott talajtelítettségi adatok alapján végeztük el.

Síkvidékeinken az átlagosnál melegebb és szárazabb augusztusi időjárás hatására a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma augusztus végén lényegesen alacsonyabb volt az egy hónappal korábbi állapothoz képest. A 0-20 cm-es talajréteg nedvességtartalmát az Alföldön és a Mezőföldön a 30-40% közötti, a Kisalföldön a 60% körüli telítettségi értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma augusztusban mindenütt erőteljesen csökkent síkvidékeinken. A hónap végén a telítettségi értékek 25-45% között voltak.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalmát augusztusban ugyancsak a számottevő csökkenés jellemezte. A hónap végén a jellemző telítettségi értékek 30-40% között alakultak, ennél magasabb nedvességtartalom (40-65% közötti telítettségi értékek) a Tiszántúl egyes körzetiben fordult elő.

Talajvíz

Augusztusban az ország síkvidéki területei jelentős részén 0-25 cm-rel, az Alsó-Tisza völgy térségében 25-50 cm-rel csökkent a talajvízszint. A Kisalföld területén, a Dráva-menti síkság egyes körzeteiben, a Tiszántúl északi részén – Nyírség keleti fele, Hajdúság, Hortobágy, Nagy-Sárrét, Bihari-sík – 0-25 cm közötti emelkedés mutatkozott.

Az 1971-2000. közötti időszak augusztus havi átlagértékeihez viszonyítva továbbra is magasabban helyezkedett el a talajvíztükör a Tiszántúl területének csaknem egészén, az Északi-középhegység előterének keleti felén, a Duna-Tisza köze keleti peremvidékén, a Mezőföld területén, továbbá a Dráva-menti síkság és a Kisalföld egyes körzeteiben. A Hajdúság, a Hortobágy, a Nyírség, a Nagy-Sárrét, a Bihari-sík, a Szolnoki-ártér, a Jászság délkeleti része és a Tiszazug területén egyes körzetekben 200 cm-nél nagyobb eltérések mutatkoztak.

A viszonyítási időszak átlagértékénél alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör a Körös-Maros köze északkeleti részén, a Mátra előterében, a Duna-Tisza köze területének jelentős részén, a Mezőföld középső részének kisebb körzetében, a Dráva-menti síkság és a Kisalföld területének jelentős részén. A legnagyobb, 200-300 cm-t meghaladó eltérések továbbra is a Mátra előterében és a Duna-Tisza közén jelentkeztek.

Augusztusban a síkvidékek területi átlagában az 1971-2000. közötti időszak augusztus havi átlagértékénél mintegy 20-25 cm-rel magasabban helyezkedett el a talajvíztükör.

Belvízi helyzetértékelés

Az alábbi belvízi helyzetértékeléssel kapcsolatban tájékoztatjuk a Tisztelt Felhasználót, hogy a KÖVÍZIG-ek forráshiányos működése miatt az értékeléshez felhasznált adatok túlnyomó része becsült, tájékoztató jellegű.

2011 augusztusában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 121,95 millió m³ volt, amely 20,68 millió m³-rel (20 %-kal) haladta meg az előző havi mennyiséget. Az augusztus havi vízforgalom egy része a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán három KÖVÍZIG területén fordult elő belvizek. Országos összesítésben augusztusban (maximális kiterjedésben a hónap első két napján) a belvizek területe 14080 ha volt.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2011 augusztusában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 2,00 millió m³-rel (2 %-kal) csökkent.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2011. augusztus 25-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint a szeptember az átlagosnál melegebb és átlagosan csapadékos, az október az átlagosnál melegebb és csapadékosabb, a november az átlagosnál melegebb és átlagosan csapadékos lesz.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékekben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet °C	Havi csapadékösszeg (mm)
szeptember	15,3 – 17,4 (15,6)	25 – 75 (52)
október	10,1 – 11,8 (10,3)	35 – 95 (47)
november	4,4 – 6,6 (4,2)	35 – 80 (53)

Az OMSZ 2011. szeptember 6-án kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napon mérsékelt változó nyárvégi időjárásra lehet számítani. A napi középhőmérséklet az időszak első felében várhatóan meghaladja az évszakos átlagot, annak ellenére, hogy a csütörtöki átvonuló hidegfront mögött átmeneti mérsékelt lehűlés valószínű. Ezt követően a hét végén és a jövő hét első napján fokozatosan melegedő idő várható, a napi maximumhőmérséklet a jövő hét elején sokfelé elérheti a 30°C-ot. A kedden érkező újabb hidegfront valószínűleg erős lehűlést okoz, de a napi középhőmérséklet az időszak végéig előreláthatólag nem csökken az évszakos átlag alá.

Az átvonuló hidegfrontokat záporok, zivatarok kísérik, de az ezekből lehulló csapadék mennyisége valószínűleg nem lesz jelentős (területi átlagban nem haladja meg a 10 mm/nap értéket), ugyanakkor a zivatargócokban lokálisan ennek többszöröse is előfordulhat.

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2011. szeptemberre előrejelzett értékei

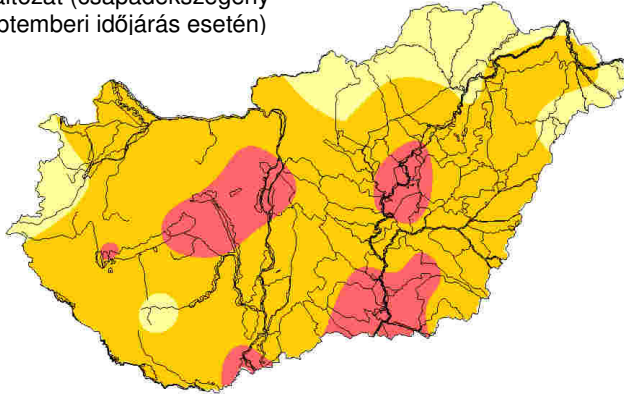
A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2011. augusztusi és 2010. augusztusi értékeiből számított arányszám országos átlaga 0,490. Ezek szerint 2011 augusztusában jóval szárazabb volt a vízháztartási helyzet, mint 2010 augusztusában.

Az szeptemberre előrejelzett GVM-értékek térképszerű feldolgozását a következő oldali ábrán mutatjuk be. Ennek tanúsága szerint 2011 szeptemberében az ország nagy részén, de különösen az Alföld és a Dunántúl középső és déli részén szokatlanul száraz

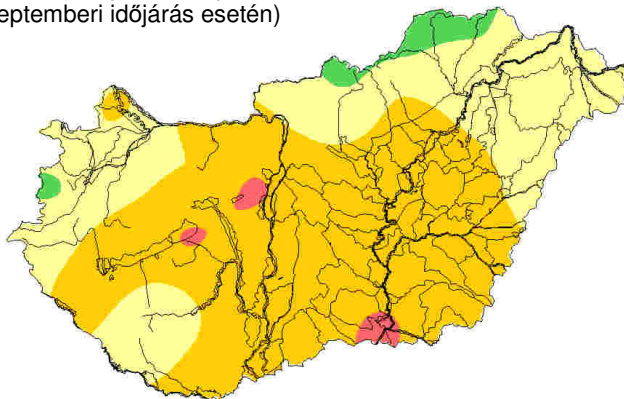
vízháztartási helyzet valószínű. E térségekben átlagosan csapadékos szeptemberi időjárás esetén a GVM-értékek 0,4-0,6 között várhatók.

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2011. szeptemberre előrejelzett értékei

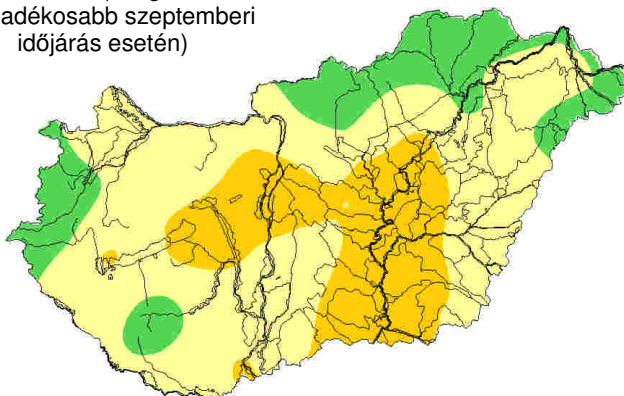
A-változat (csapadékszegény szeptemberi időjárás esetén)

B-változat (átlagosan csapadékos szeptemberi időjárás esetén)

C-változat (átlagosnál csapadékosabb szeptemberi időjárás esetén)

GVM

A GVM szeptemberre előrejelzett értékei – átlagosan csapadékos szeptemberi időjárás esetén – a legtöbb állomáson a sokévi átlag alattiak, néhány helyen (Siófok, Pécs és Szeged) megközelítik az eddig előfordult minimumot.

Belvíz- előrejelzés

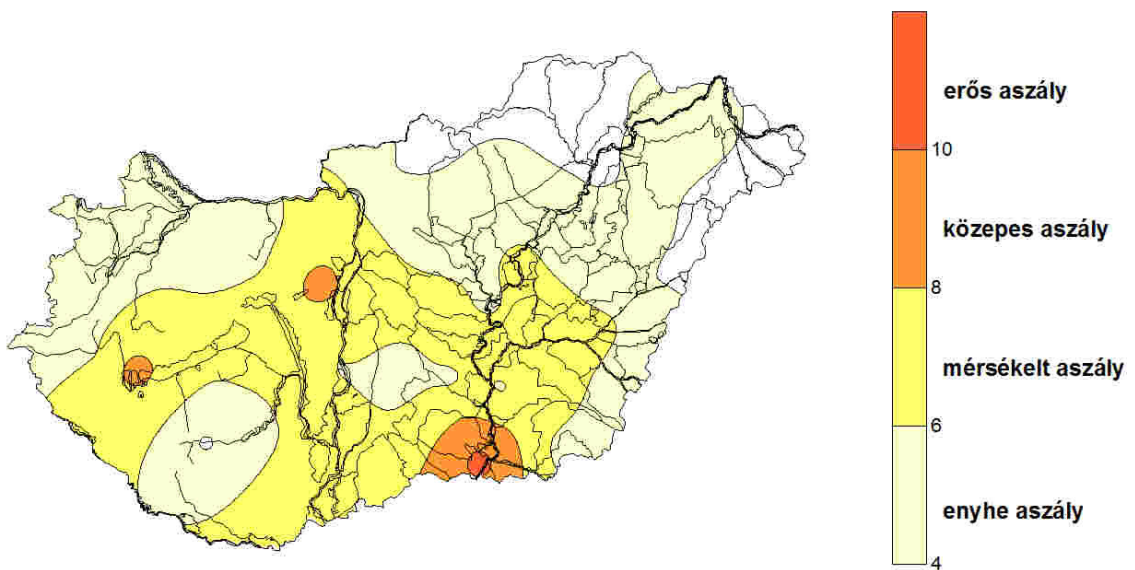
A nagyon száraz idei augusztus miatt szeptember hónapban – a Kisalföld nyugati részének kivételével – belvízi elöntések kialakulásának csekély a valószínűsége.

A 2011. évi aszály előzetes értékelése

Az aszályindex (PAI) számításánál az augusztus az utolsóként figyelembe veendő hónap, így most be tudjuk mutatni az index 2011 évi értékeinek területi eloszlását.

Megállapítható, hogy az aszályindex értékei az ország északkeleti részének kivételével általában 4-8 közöttiek, ami enyhe és mérsékelt aszályt jelent, de néhány térségben pl.: a Balaton körül és az Alsó-Tisza vidékén 8 fölötti értékek vannak, amelyek a közepes erősségű aszály kategóriájába tartoznak. Az index idei legnagyobb értéke 10,63 °C/100 mm, ami Szegeden alakult ki, ez erős aszályt tükröz.

Az aszályindex (PAI) 2011-re előrejelzett értékeinek területi eloszlása

Az idei aszály viszonylag mérsékelt jellegében jelentős szerepe volt annak, hogy a kevés csapadék és a nagy hőség ellenére az átlagosnál jóval csapadékosabb tavalyi esztendő hatásaként a talajvíz szintje – a hidrológiai év kezdetétől számítva – a sokévi átlag körül, illetve annál magasabban helyezkedett el.